

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره دوم - ۱۴ تیر تا ۲۰ تیر ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۱ تیر ۱۳۹۹

۲

بنام خداوند جان و خرد

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره دوم - ۱۴ تیر تا ۲۰ تیر ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۱ تیر ۱۳۹۹

درآمد

تعارض منافع به گواه تجارب عملی و پژوهش‌های تجربی، ریشه بسیاری از ناکارآمدی‌ها، اختلال‌ها و اشکال متنوع فساد است که منجر به تضعیف ظرفیت اجرایی حاکمیت و تشدید نابرابری و بی‌اعتمادی در جامعه می‌شود.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی در راستای پایش و سنجش ابعاد مختلف تعارض منافع در ایران، به رصد رسانه‌های مجازی و مکتوب پرداخته و مطالب و موضوعاتی که در این رسانه‌ها حول کلیدواژه‌های «تعارض منافع»، «تضاد منافع»، «منافع متعارض» و مفاهیم مشابه منتشر می‌شوند، استخراج کرده و مورد تحلیل قرار می‌دهد.

تا کنون استخراج این موضوعات در قالب خبرنامه هفتگی مقابله با فساد، فقر و تعارض منافع صورت می‌گرفت. اما نظر به اهمیت موضوع تعارض منافع، این پرونده اکنون در قالب یک خبرنامه هفتگی جداگانه رصد شده و انتشار می‌یابد.

در همین راستا، استخراج محتوای تولیدشده در شبکه‌های اجتماعی (تویتر، تلگرام و اینستاگرام) نیز در دستور کار مرکز توانمندسازی بوده و طی ماه‌های اخیر تحلیل‌های هفتگی از مواضع کاربران شبکه‌های اجتماعی در زمینه تعارض منافع در سایت مرکز منتشر شده که در [اینجا](#) در دسترس است. این تحلیل‌ها نیز از این پس بخشی از خبرنامه هفتگی تعارض منافع خواهد بود.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۱ تیر ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- ۲..... شفافیت و مدیریت بر تعارض منافع در اولویت مجلس باشد..... ۲
- ۲..... تعارض منافع مانع اصلی اجرای طرح شفافیت است..... ۲
- ۳..... تعارض منافع یک ابرچالش است..... ۳
- ۳..... مدیریت تعارض منافع، شرط پیشگیری از فساد..... ۳
- ۴..... احتمال اضافه شدن بندهای جدید به بخش نامه مدیریت تعارض منافع آموزش و پرورش..... ۴
- ۴..... تعارض منافع؛ مهم‌ترین موتور تولید فساد و نابرابری در ایران..... ۴
- ۵..... تعارض منافع؛ ریشه ازدهای هفت‌سر فساد..... ۵
- ۶..... اجرای مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش البرز..... ۶
- ۶..... تعارض منافع و بروز فساد در نظام سلامت..... ۶
- ۷..... سرعت و شدت مبارزه با تعارض منافع کافی نیست..... ۷
- ۷..... تعارض منافع مهم‌ترین عامل مسکوت ماندن لوایح بانکی..... ۷
- ۸..... انحصار وکلا به دلیل تعارض منافع..... ۸
- ۸..... ترامپ دچار تعارض منافع است..... ۸
- ۹..... سهامداری مسئولان در مراکز آموزش عالی، مصداق تعارض منافع..... ۹
- ۹..... تعارض منافع بر بستر روابط غیررسمی در سازمان برنامه و بودجه..... ۹
- ۱۰..... مسئولان از سهامداری مدارس خارج شوند..... ۱۰
- ۱۰..... قانونی برای تعارض منافع وجود ندارد..... ۱۰
- ۱۱..... جنایت تعارض منافع و مکافات فساد..... ۱۱
- ۱۲..... تحلیل مواضع کاربران فضای مجازی..... ۱۲

شفافیت و مدیریت بر تعارض منافع در اولویت مجلس باشد

حسن فروزان فرد (رئیس کمیسیون حمایت قضایی و مبارزه با فساد اتاق بازرگانی تهران) -

۱۴ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

لایحه مدیریت تعارض منافع در کنار لایحه شفافیت، دو لایحه اولویت‌داری‌اند که در صف دستور کار قرار دارند. با وجود اینکه همواره در برابر شفاف‌سازی، مقاومت‌هایی وجود دارد، اما از مجلس انتظار می‌رود تا با تصویب هر چه زودتر این دو لایحه، مسیر ابلاغ و اجرای آن را هموار کند.

در هر دو لایحه، نهاد جدیدی به نام شورای عالی معرفی شده که هر کدام می‌تواند ظرفیت‌های قابل توجهی در ایجاد شفافیت و مدیریت تعارض منافع ایفا کنند. شورای عالی شفافیت و شورای عالی مدیریت بر تعارض منافع، ظرفیت‌های قابل توجهی در پیش‌برد اهداف تعیین شده در این دو لایحه دارند.

وقتی از شورای عالی صحبت می‌کنیم یعنی رئیس‌جمهوری به‌عنوان بالاترین مقام اجرایی کشور در جلسه‌های این شورا حضور خواهد یافت که این نقطه مثبتی در رابطه با شوراهای مورد بحث است. با این حال، به دلیل حضور مقام‌های در سطوح اجرایی بالا، امکان تشکیل این جلسه‌ها و تکرارپذیری آنها، محل تردید است. به همین دلیل یکی از پیشنهادهایی که می‌تواند در فرآیند تصویب این دو لایحه مورد توجه باشد، استفاده از سایر ظرفیت‌های موجود در کشور در ترکیب آن و کاهش وزن بخش دولتی است. به‌عنوان نمونه، تشکل‌های تخصصی مانند حساب‌رسان، کانون وکلا و سازمان‌های مردم‌نهاد مرتبط می‌توانند در ترکیب این شورا و سیاست‌گذاری این حوزه، ایفای نقش داشته باشند. البته انتخاب اعضای اصلی شورای عالی مدیریت بر تعارض منافع توسط مقام رئیس‌جمهوری محل تعارض است، با این حال، این موارد در فرآیند تصویب در مجلس قابل بحث و بررسی هستند.

✉ خبرگزاری ایرنا

تعارض منافع مانع اصلی اجرای طرح شفافیت است

محمدتقی تدروی (عضو شورای شهر شیراز) - ۱۴ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

شعار زیبایی که راجع به شفافیت و اتاق شیشه‌ای توسط شورای ۵ سر داده شد، اما به اجرا و واقعیت نمی‌رسد، تعارض منافع به سبب هزینه‌ها و مبالغ مزایده‌ها، مانع اصلی اجرای طرح شفافیت و اتاق شیشه‌ای است.

✉ خبرگزاری دانشجو

تعارض منافع یک ابرچالش است

عباس گودرزی (نایب رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۱۴ تیر ۹۹
◀ تعارض منافع در مجلس

تصویب طرح مدیریت تعارض منافع یک ضرورت در کشور است و ورود به این حوزه و تصویب چنین طرحی میتواند شاه بیت افتخارات مجلس یازدهم باشد. اصل تعارض منافع مساله جدی در کل دنیا است و کشور ما هم از این قاعده مستثنی نیست و باید در خصوص این موضوع مهم و کاهش آثار تعیین کننده و جبران ناپذیر این موضوع بررسی شود. تعارض منافع در بسیاری از محیط ها و سازمان ها وجود دارد از جمله در مجلس. به عنوان مثال اگر در یک کمیسیون تخصصی مساله ای مطرح شد و نماینده ای در آن نافع بود، عاقلانه آن است که در آن رای گیری شرکت نکند زیرا ممکن است با لحاظ کردن منافع شخصی مصالح عمومی آسیب ببیند. مدیریت تعارض منافع برای اصلاح ساختار و تسریع در رفع موانع و رونق در پیشرفت کشور امری ضروری است. تصویب طرح مدیریت تعارض منافع، درگیر تعارض منافع است؛ زیرا تصویب چنین طرح و لوایحی ممکن است منافع شخصی عده ای را به خطر بیندازد. تعارض منافع حکم «لا اله الا الله» را دارد، تا موانع این طرح را برطرف نکنیم نمی توانیم طرح جامع و مفیدی را ارائه دهیم. بحث تعارض منافع یک ابر چالش است اگر ما می خواهیم روند تصویب و اجرای مابقی طرح ها و لوایح به نفع منافع عمومی محقق شود باید به دنبال اجرایی شدن هر چه سریعتر طرح تعارض منافع مدیریت باشیم؛ زیرا با تصویب چنین طرحی راه برای مابقی قوانین باز می شود. [سایت خبری نماینده](#)

مدیریت تعارض منافع، شرط پیشگیری از فساد

حسنعلی محسنی (عضو اندیشکده شفافیت برای ایران) - ۱۴ تیر ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

یکی از آسیب های اصلی مجلس شورای اسلامی، وجود گلوگاه های فساد مانند تعارض منافع است. زمانی که یک مسئول بخش عمومی (حاکمیت) در موقعیت تصمیم گیری در خصوص موضوعی قرار دارد که خود و یا بستگان اش از قبل آن تصمیم (به طور مستقیم و یا غیرمستقیم) منتفع می شوند، این منافع می تواند بر تصمیم گیری آن مسئول، اثرگذار باشد. لذا، قرارگیری فرد در چنین موقعیتی، امکان لغزش او به سمت منافع شخصی یا خانوادگی را مهیا می کند. به طور نمونه، فرض کنید یک مدیر گروه یا مدیر شبکه در سازمان صداوسیما که جزء مسئولین تصمیم گیر در مورد برنامه ها و برآورد آنهاست؛ همزمان خود یا بستگان اش، در یک شرکت خصوصی در حوزه تولید مشغول هستند. در چنین موقعیتی، آن مسئول در موقعیت ارتکاب خطا قرار دارد که اگر در مقام پیشگیری از ناکارآمدی و فساد باشیم، در ابتدا باید از قرار گرفتن آن مسئول در چنین موقعیتی، جلوگیری شود. در ادبیات بین المللی مقابله با فساد، به چنین موقعیت هایی «تعارض منافع» گفته می شود. [شفافیت برای ایران](#)

احتمال اضافه شدن بندهای جدید به بخش‌نامه مدیریت تعارض منافع آموزش و پرورش

جعفر پاشایی (مدیرکل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی) - ۱۵ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در آموزش عمومی

جعفر پاشایی مدیرکل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی درمورد فرایند مدیریت تعارض منافع در این اداره کل اظهار داشت: از زمانی که بخش‌نامه تعارض منافع ارسال شده است، اداره کل آموزش و پرورش استان در حال شناسایی این افراد است. تلاش می‌کنیم تا موعد مقرر که وزیر آموزش و پرورش تعیین نموده‌اند افراد مشمول قانون تعارض منافع را شناسایی و هشدارهای لازم را بدهیم. پاشایی از احتمال اضافه شدن بندهای جدید به این بخش‌نامه در روزهای آتی خبر داد و افزود: ما درصدد شناسایی هستیم؛ اگر بندهایی نیز به آن اضافه شود در تحقیقات خود دخالت خواهیم داد.

حامد سلطان‌پور (خبرنگار خبرگزاری تسنیم) در ادامه‌ی گزارش خود تصریح کرده که با بررسی میدانی مالکان مدارس غیرانتفاعی استان آذربایجان شرقی و به ویژه تبریز، نام برخی از معاونان مدیرکل و برخی روسای نواحی آموزش و پرورش استان هم دیده می‌شود که ظاهراً در صورت صداقت در عمل و گفتار، باید منتظر پوست‌اندازی ویژه در این اداره کل باشیم که می‌تواند به رضایت نسبی مردم نسبت به شعارهای تعارض منافع منجر شود.

✉ خبرگزاری تسنیم

تعارض منافع؛ مهم‌ترین موتور تولید فساد و نابرابری در ایران

میثم مهدیار (معاونت پژوهشی پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی) - ۱۵ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

نشست با حضور «مهدی انصاری» تهیه‌کننده و کارگردان مستند، «علی علیلو» نماینده سابق مجلس شورای اسلامی و «میلاد بیگی» مدیر گروه صنعت اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر و با اجرای «میثم مهدیار»، معاونت پژوهشی پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی به بررسی موضوع مافیای صنعت خودرو پرداخت.

میثم مهدیار در ابتدای این نشست ایده اصلی مستند را «تعارض منافع» دانست و گفت: یکی از دلایل انتخاب مستند اختاپوس، پرداختن آن به مسئله‌ای جدی در جامعه است. ایده اصلی مستند، این است که «تعارض منافع» چگونه می‌تواند منجر به شکل‌گیری فساد شود. تعارض منافع مهم‌ترین موتور تولید فساد و نابرابری در ایران است. لزوماً دولتی بودن موجب بروز فساد نمی‌شود. اما زمانی که دولتی بودن همراه با شفافیت نباشد، فساد شکل می‌گیرد. برای مثال عرصه نانو از ابتدا شفاف بود و با شفافیت جلوی تعارض منافع را گرفتند.

✉ خبرگزاری شبستان

تعارض منافع؛ ریشه ارزدهای هفت‌سر فساد

داور درخشان (پژوهشگر پژوهشکده حقوق عمومی و بین‌الملل پژوهشگاه قوه قضائیه) -

۱۵ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

انسان در طول زندگی خود در موقعیت‌ها و سمت‌های مختلفی قرار می‌گیرد که به‌طور طبیعی ممکن است منافع این موقعیت‌ها با یکدیگر سازگاری نداشته و موجب تعارض منافع شوند. بیشترین حساسیت مربوط به تعارض منافع خصوصی و عمومی است. اقداماتی که در جهت مدیریت تعارض منافع صورت می‌گیرد موجب افزایش کارآمدی در محیط عمومی شده که در همان حال تهدیدی برای فساد و بی‌قانونی می‌شود. در بیشتر مواقع، فساد و تعارض منافع با یکدیگر همراهند، به‌همین دلیل برای مبارزه با فساد باید تعارض منافع را شناسایی کرد، چراکه سیاست‌های مبارزه با تعارض منافع ابزار مهمی در جهت ارتقای دموکراسی و بالا بردن انسجام اداری محسوب می‌شوند.

تجربیات جهانی در حوزه مدیریت تعارض منافع: اسناد زیادی در رابطه با پیشگیری و مدیریت تعارض منافع در سطح بین‌المللی به تصویب رسیده است از جمله این اسناد می‌توان به ۱- راهنمای مدیریت تعارض منافع در بخش خدمات عمومی سازمان توسعه اقتصادی- اجتماعی؛ ۲- تصویب‌نامه شورای اروپا موسوم به ۲۰ راهکار اصولی برای مبارزه با فساد؛ ۳- توصیه‌نامه شماره ۱۰ R (2000) شورای وزیران اتحادیه اروپا با عنوان کد رفتاری مقامات عمومی؛ ۴- معاهده ضد فساد سازمان ملل؛ ۵- معاهده اتحادیه آفریقا در پیشگیری و مبارزه با فساد و ۶- معاهده ضد فساد کشورهای آمریکایی اشاره کرد. همچنین به موجب بند ۴ ماده ۷ کنوانسیون مبارزه با فساد سازمان ملل، کشورها باید براساس قانون داخلی خود شفافیت و منع تعارض منافع را ترویج دهند.

وضعیت نظام حقوقی ایران در ارتباط با موضوع تعارض منافع: مفهوم تعارض منافع در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران مفهومی جدید است. تاکنون قانون مستقلی درمورد تعارض منافع به تصویب مجلس نرسیده است. در حال حاضر صرفاً لایحه‌ای به نام «مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» در تاریخ ۱۳۹۸/۸/۱۹ توسط دولت تصویب و به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. البته در نظام حقوقی ما قوانین و مقررات مختلف و پرشماری وجود دارد که به‌صورت جزیره‌ای و اغلب در جهت مبارزه با فساد، به بخشی از مصادیق تعارض منافع اشاره داشته‌اند. با وجود خلأ قانون جامع تعارض منافع، باید از قوانین و مقررات پراکنده‌ای که متضمن بخشی از بایسته‌های مدیریت تعارض منافع است برای وضعیت موجود یاری جست.

نقد و بررسی لایحه «مدیریت تعارض منافع»: با توجه به ماده ۴ لایحه، ترکیب شورای عالی نظارت بر تعارض منافع را می‌توان به عنوان پاشنه‌آشیل لایحه محسوب کرد؛ چراکه همه اعضای آن از طبقه حاکمیتی بوده و نمایندگان جامعه مدنی، بخش خصوصی و افکار عمومی از عضویت در آن محروم شده‌اند این موضوع نشان از دولتی‌تلقی کردن مبارزه با فساد و عدم اعتقاد و اعتماد به نقش نهادهای مردمی دارد و می‌توان ادعا کرد که دیدگاه دولت‌محور کردن مبارزه با فساد در سالیان گذشته شکست خورده است. از دیگر نقاط ضعف لایحه می‌توان به پیش‌بینی نشدن مشوق‌های لازم برای افشاگران تعارض منافع اشاره کرد.

اجرای مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش البرز

سالار قاسمی (مدیرکل آموزش و پرورش استان البرز) - ۱۵ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در آموزش عمومی

مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش استان البرز در حال اجراست. تاسیس و مدیریت مدرسه غیردولتی همزمان با عضویت در شوراهای نظارت بر مدارس غیردولتی استان و مناطق، یکی از مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش است. هدف از اجرای مدیریت تعارض منافع صیانت از حقوق فرهنگیان و دانش آموزان و ارتقا سلامت اداری است و مشمولان آن در یک بازه زمانی دوماهه باید تکلیف خود را مشخص کنند و از بین مدیریت و مالکیت مدرسه آموزشی غیردولتی یا تصدی پست اجرایی باید یکی را انتخاب کنند.

🔗 اداره کل آموزش و پرورش استان البرز

تعارض منافع و بروز فساد در نظام سلامت

خبرگزاری آنا - ۱۷ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت

اردیبهشت ماه امسال بود که شماری از مسئولان سابق حوزه بهداشت و درمان و صاحب نظران حوزه سلامت و اساتید دانشگاه در نامه‌ای به وزیر بهداشت خواهان جلوگیری از تعارض منافع در نظام سلامت و صنعت دارو کشور شدند. انتشار این نامه قابل تامل که به لحاظ مطرح کردن معضل مهم تعارض منافع در نظام سلامت در شرایط حساس کنونی (که بیم سوءاستفاده فرصت طلبان از شرایط ویژه بهداشتی و درمانی کشور می‌رود) در خور بررسی بیشتر است، نشان می‌دهد دغدغه سلامت مردم به موضوع مهمی در بین صاحب نظران حوزه سلامت تبدیل شده و زنگ هشدار تهدید سلامت مردم با فساد در این حوزه به گوش می‌رسد.

به نظر می‌رسد برای جلوگیری از هرگونه فساد در حوزه نظام سلامت و تعارض منافع باید منتظر ورود قوه قضائیه و کمیسیون بهداشت مجلس باشیم، زیرا این موضوع به تنهایی برای وزیر بهداشت و دستگاه‌های زیر مجموع وزارتخانه ممکن و شدنی نیست. نمی‌توان از فداکاری کادر درمان غافل بود و این موضوع نیز محدود به ایران و این شرایط خاص نیست. این بحران‌ها به ما نشان می‌دهند که خطاهای سیاست‌گذاری ناشی از تعارض منافع گاهی اوقات می‌تواند به قطع نفس‌های انسان‌های بسیاری منجر شود، این بزنگاه‌ها بهترین زمان برای ایجاد اجماع برای اصلاح سیاست‌ها است. از این جهت مدیریت تعارض منافع در نظام سلامت کشور که تنها یک مزیت آن حرکت از سمت سیاست‌های پزشکی محور به سیاست‌های بهداشت محور و بهداشت اجتماعی در معنای وسیع خود است.

🔗 خبرگزاری آنا

سرعت و شدت مبارزه با تعارض منافع کافی نیست

خبرگزاری علم و فناوری - ۱۶ تیر ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

چند سال است که موضوع تعارض منافع در کشور ما مورد توجه قرار گرفته و برای رفع مواردی که باعث تعارض منافع و سودجویی مدیران و مقامات می‌شود تلاش‌هایی صورت گرفته است. از اواخر مجلس دهم مسئله تعارض منافع در آموزش و پرورش مورد توجه قرار گرفت و مجلس یازدهم هم قصد ادامه پیگیری این مسئله را دارد. اما سرعت و شدت مبارزه با تعارض منافع کافی نیست چرا که خودش موجب تعارض منافع شده است. رفع و ممنوعیت موارد تعارض منافع و موقعیت‌های فسادزا منافع شخصی و صنفی بسیاری از کسانی را که باید در این مورد تصمیم بگیرند به خطر می‌اندازد. لازم است رسانه‌ها با افشای موارد تعارض منافع و ایجاد حساسیت در مردم، مسئولین را به سرعت بخشیدن در مبارزه با تعارض منافع و انحصارهای فسادزا وادار کنند.

✍ خبرگزاری علم و فناوری

تعارض منافع مهم‌ترین عامل مسکوت ماندن لوایح بانکی

خبرگزاری فارس - ۱۷ تیر ۹۹
◀ تعارض منافع در آموزش عمومی

با وجود اینکه ۵ ماه از تدوین پیش‌نویس لایحه قانون بانک مرکزی می‌گذرد، هنوز بانک مرکزی این لوایح را برای تصویب به دولت ارسال نکرده است. پیش‌نویس لایحه قانون بانک مرکزی که می‌توان از آن به عنوان لایحه استقلال بانک مرکزی هم یاد کرد، در ۱۴۶ ماده تدوین شده است. بر این اساس همزمان لایحه قانون بانکداری نیز در ۵۰۷ ماده به رشته نگارش درآمده است. استقلال بانک مرکزی، تفکیک سیاست پولی از سیاست مالی، حذف وزرای دولت از نهادهای تصمیم‌گیر در بانک مرکزی، تفکیک نهاد سیاست‌گذار پولی از سیاست‌گذار حوزه نظارت، تقویت اختیارات و دامنه نظارت بخش نظارت بانک مرکزی، تجدیدنظر در رابطه مالی و ارزی دولت با بانک مرکزی از مهمترین موارد مطرح در پیش‌نویس لایحه قانون بانک مرکزی است.

اساساً دولت‌ها مایل به استقلال بانک مرکزی و کاهش نفوذ خود در این نهاد نیستند و برای همین هر پیشنهاد و لایحه‌ای که موجب تضعیف نفوذ دولت در بانک مرکزی شود پشت سد دولت باقی خواهد ماند.

به نظر می‌رسد، به خاطر تعارض منافع استقلال بانک مرکزی برای دولت و بانک‌ها و حتی خود بانک مرکزی، طرح‌ها و لوایحی مانند قانون بانک مرکزی و قانون بانکداری باید به صورت ویژه و حتی شاید خارج از قوه مجریه بررسی و نهایی شده و با تاکید ویژه از سوی مراجع بالاتر برای تصویب نهایی به مجلس ارسال شود.

✍ خبرگزاری فارس

انحصار وکلا به دلیل تعارض منافع

سیدغنی نظری (نماینده مردم خلخال و کوثر) - ۱۷ تیر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه قضایی

محدودیت پذیرش کارآموز وکالت به دلیل تعارض منافع است. با محدودیت حضور وکلادر جامعه، مردم از خدمات قضایی و رسیدگی سریع به پرونده‌ها و حق و حقوق خود محروم می‌شوند. ایجاد محدودیت در پذیرش داوطلبان صدور پروانه وکالت توسط افرادی که خود ذینفع صدور پروانه وکالت هستند، موجب ایجاد انحصار شده و با محرومیت ورود تعداد کثیری از دانش آموختگان حقوق به این عرصه مشکلاتی به وجود می‌آید.

✉ خبرگزاری فارس

ترامپ دچار تعارض منافع است

ایگاه خبری هیل- ۱۷ تیر ۹۹
 ◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

قانونگذاران دموکرات آمریکا به دنبال پیشبرد پرونده شکایت از ترامپ در ارتباط با مقرری‌ها در دادگاه عالی این کشور بعد از حکم یک دادگاه استیناف فدرال در خصوص عدم صلاحیت آنها برای شکایت از ترامپ بابت نقض قانون اساسی در این خصوص هستند. به گزارش ایسنا، به نقل از پایگاه خبری هیل، ۲۱۵ نماینده کنگره آمریکا دونالد ترامپ را به نقض بند مربوط به مقرری‌های خارجی در قانون اساسی آمریکا که بر طبق آن مقامهای فدرال از دریافت هدایا یا پول از جانب دولتهای خارجی بدون تایید کنگره ممنوع می‌شوند، متهم کرده‌اند. آنها دلیل ارتکاب این نقض از سوی ترامپ را تداوم فعالیت و کسب سود در زنجیره هتل‌هایش حین حضور در ریاست جمهوری می‌دانند. در خلاصه شکایت آنها آمده است، ترامپ در کل دوران ریاست جمهوری خود مشغول نقض این ممنوعیت مهم بر طبق قانون اساسی بوده است. این شکایت روز دوشنبه نزد دادگاه عالی آمریکا ثبت شد. ترامپ زیر بار مطالبه منتقدانش برای کنار گذاشتن امپراتوری تجاری خود حین حضور در ریاست جمهوری نرفته است، درحالی که به گفته این منتقدان، ترامپ دچار تعارض منافع است. هتل‌های وی مورد رفت و آمد دیپلماتهای خارجی سراسر جهان از زمان آغاز ریاست جمهوری او تا کنون قرار گرفته‌اند.

✉ خبرگزاری ایسنا

سهامداری مسئولان در مراکز آموزش عالی، مصداق تعارض منافع

علی کریمی فیروزجایی (عضو هیات رئیسه مجلس) - ۱۷ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در آموزش عالی

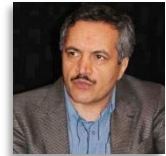
با نگاهی به فهرست دانشگاهها و مؤسسات و مراکز آموزشی غیر دولتی نام شمار زیادی از مسئولان وزارتخانه‌های متولی نظارت بر آنها بعنوان هیات امناء و رؤسای این واحدها دیده می‌شود. عهده داری مسئولیت و سهامداری مراکز آموزشی و دانشگاهی توسط مسئولان و مدیران وزارت علوم و تحقیقات و آموزش و پرورش سطح نظارت و آموزش این مراکز را کاهش داده است. ضرورت دارد این افراد، پیش از ورود نظارتی مجلس به این حوزه داوطلبانه از یکی از سمت‌های خود استعفا دهند. تعارض منافع موجود در بخش آموزش عالی و آموزش پرورش کشورمان در هیچ کشوری مشاهده نمی‌شود.

✉ خبرگزاری پرسنا

تعارض منافع بر بستر روابط غیررسمی در سازمان برنامه و بودجه

حسن خوشپور (مدیر سابق سازمان برنامه و بودجه) - ۱۸ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در سازمان برنامه و بودجه

تضعیف سازمان برنامه در سال‌های گذشته باعث شده بعضا بین بدنه کارشناسی این سازمان و دستگاه‌های اجرائی روابط غیررسمی برقرار شود و این اتفاق بودجه‌نویسی‌ها را نیز گاه متأثر کرده است. این یک معضل دیرینه است که در نظام اداری وجود دارد. افرادی که در جایگاه حاکمیتی و سیاست‌گذاری قرار دارند به نوعی با بخش‌های تصدی‌گری و عملیاتی دولت هم مرتبط هستند. طبیعی است، در سیاست‌گذاری ممکن است منافع که در بخش تصدی‌گری یا بخش عمومی و شبه‌دولتی دارند مورد نظر قرار گیرد.

نکته دیگر مشکل ساختاری نظام اداری است. برخی افراد در جاهایی حضور دارند که دو نقش را باید ایفا کنند که ممکن است بین این دو نقش تعارض منافع صورت گیرد. مثلا رئیس سازمان برنامه یا وزیر که در یک شرکت بزرگ دولتی عضو مجمع و نماینده سهام دولت در آن شرکت است، هم‌زمان وظایف حاکمیتی مانند برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی یا سیاست‌گذاری مالی نیز دارند. وزیر اقتصاد و دارایی هم‌زمان در جایگاه بالاترین مقام مالیاتی تصمیم‌گیری می‌کند و در عین حال عضو مجمع شرکت دولتی‌ای که باید مالیات و عوارض پردازد نیز هست. این وضعیت تداخل یا هم‌پوشانی بین اهداف و وظایف حاکمیتی با اهداف و وظایف تصدی‌گری ایجاد می‌کند.

در گذشته با سازمان برنامه و کارشناسان آن که یک سروگردن از سایر دستگاه‌ها بالاتر هستند، به لحاظ مالی به گونه‌ای برخورد می‌شد که انگیزه‌ای برای اینکه به سازمانی وابسته شوند، نداشتند. نظرشان کارشناسی مستقل از دستگاه‌های اجرائی بود. اما رفته‌رفته سازمان برنامه ضعیف شد و کم‌کم روابطی هم بعضا بین برخی کارشناسان با دستگاه‌ها به وجود آمد. امروز داریم برخی کارشناسانی که در هیئت‌مدیره برخی دستگاه‌ها حضور دارند.

✉ روزنامه شرق

مسئولان از سهامداری مدارس خارج شوند

ابراهیم سحرخیز (معاون سابق وزارت آموزش و پرورش) - ۱۸ تیر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در آموزش عمومی

بنظر می‌رسد با اجرا شدن قانون مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش باید شاهد خروج همزمان شمار قابل توجهی از کارکنان ستادی از معاونان وزیرگرفته تا مدیران کل و روسا در ادارات تابعه استانی باشیم که خود یا برای گم کردن رد پا، همسر و آقازاده آنها از جمله سهامداران یا موسسان اصلی در مدارس غیر دولتی محسوب می‌شوند.

اگر این قانون از مجلس جان به سلامت به در برده بر کرسی ابلاغ و اجرا بنشیند نیمی از پست‌های کلیدی آموزش و پرورش بلا تصدی مانده و ناگزیر باید علاوه بر تامین کمبود ۳۵۰ هزار معلم به فکر تامین و تربیت وزیر، معاون وزیر و... برای آینده بود تا با یک تیر دهدف را نشانه گرفت هم قانون را اجرا کرده ثابت کنیم همگان فارغ از ترجیح منفعت فردی، نژادی، قومی، سیاسی و پیوندهای نسبی و سببی به این و آن، در برابر قانون مساوی هستند و مبارزه با ویژه خواری خط قرمز نمی‌شناسد. دیگر آنکه، همزمان می‌توانید پروژه جوانگرایی و فرصت دوباره دادن به گردش نخبگانی را در آموزش و پرورش تجربه کرده، وزارتخانه را از چنگ برخی از نیروهای پیر، خسته و بی‌انگیزه رهایی ببخشید.

✉ خبرگزاری تسنیم

قانونی برای تعارض منافع وجود ندارد

مصطفی طاهری (نماینده مردم زنجان و طارم) - ۱۹ تیر ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

تعارض منافع یکی از ریشه‌دارترین مشکلات کشور ما است. در شرایط تعارض منافع، مدیر و تصمیم‌گیر سر دو راهی قرار می‌گیرد تا منافع عموم لحاظ شود یا منافع خود را لحاظ کند. تعارض منافع در بخش‌های مختلفی وجود دارد ولی قانونی برای تعارض منافع وجود ندارد. انحصار وکلا یکی از تعارضات است. این تعارض در بخش‌های متعددی از جمله سهمیه پزشکان نیز مشاهده می‌شود.

مجلس حتما در زمینه رفع تعارض قوانین ورود خواهد کرد و این موضوع یکی از مطالبات بنده در مجلس شورای اسلامی است.

✉ خبرگزاری فارس

جنایت تعارض منافع و مکافات فساد

مهدی عبداللهی (دبیر گروه اقتصاد روزنامه فرهیختگان) - ۱۹ تیر ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

در گزارش حاضر به ۱۰ مصداق از موارد «تعارض منافع» با دو عنوان تعارض منافع شخص محور و تعارض منافع سازمانی اشاره شده است که یکی از زمینه‌های اصلی فساد است. این مصداق شامل حوزه‌های متنوعی از واردات گوشت برزیلی، تراکم‌فروشی شهرداری‌ها، تعارض منافع در صنعت خودرو، اعطای ارز دولتی، مدارس غیرانتفاعی، تعارض منافع در مجلسیان و قضات بازنشسته تا درب‌های گردان در نظام بانکی است. نویسنده در پایان این‌گونه جمع‌بندی می‌کند:

۱- تعارض منافع ریشه و شاکله اصلی وقوع فساد است و به‌منظور پیشگیری از فساد باید مواضع تعارض منافع شناسایی شوند؛ ۲- نیاز است که مشخص شود که در هریک از مواضع تعارض منافع چه عاملی موجب ایجاد تعارض منافع شده تا بتوان راهکارهای متناسب با آن طراحی کرد. به‌عنوان مثال باید تشخیص داده شود که تعارض منافع از نوع شخص محور یا از نوع نهادی و سازمانی است. ۳- از آنجایی که در حال حاضر نیز لایحه تعارض منافع ۴۰ ماده‌ای وجود دارد که دولت سال گذشته به مجلس فرستاده و قرار است در آینده نزدیک این لایحه به صحن علنی بیاید، نیاز است که مواضع تعارض منافع از منظر قانونی به صورت دقیق تبیین شوند، همچنین آیین‌نامه و دستورالعمل‌هایی به صورت روشن تعارض منافع را در هریک از نهادهای حاکمیت احصا کنند. ۴- تجربیات بین‌المللی نشان می‌دهد هرچند راهکار اصلی پیشگیری از تعارض منافع به وسیله قواعد تعیین می‌شود اما نیاز است که نهادی نیز به صورت متمرکز اجرای قواعد را پیگیری کند.

تحلیل مواضع کاربران فضای مجازی افشای مصادیق جدید تعارض منافع در ایران و کانادا راضیه شیخ‌رضایی

کاربران فضای مجازی همچون هفته‌های گذشته با استفاده از مفهوم تعارض منافع تلاش کردند تا موقعیتی را تشریح کنند که منافع دو دسته، گروه و یا انتخاب بین نفع فردی یا جمعی، مانع تصمیمی بی‌طرفانه و عاقلانه‌ای می‌شود. شباهت‌های مفهومی بسیاری بین تعارض منافع (conflict of interest) که به لحاظ علمی ناظر بر موقعیتی است که منافع فرد و منافع عمومی در تقابل قرار می‌گیرند و هر نوع دیگری از منافع متعارض و منافع متضاد، وجود دارد اما کاربران فضای مجازی در یک طیف مفهومی واحدی درباره تعارض منافع می‌نویسند. در بازه زمانی ۱۲ تیر تا ۱۸ تیر سال ۱۳۹۹ کاربران فضای مجازی مطالبی را نوشتند و یا بازنشر کردند که نسبت به هفته‌های قبل تازگی داشت. به طور مثال، حسام‌الدین آشنا درباره اقدامات آمریکا علیه ایران به مفهوم تعارض منافع منطقه‌ای اشاره کرده است که مراد از آن منافع و خواسته‌های متعارض و متضاد سیاست دو کشور ایران و آمریکا بوده است. در صورتی که کاربرانی هم درباره موقعیت‌های تعارض منافع یک جایگاه و یک فرد نوشتند که می‌تواند منجر به ناکارآمدی و فساد شود. از سوی دیگر، هنوز موج‌های محتوایی درباره تعارض منافع در بورس، تعارض منافع در پزشکی به ویژه رشته تغذیه و تعارض منافع در مجلس وجود دارد. نکته‌ای که به نظر جالب می‌رسد این است که تعارض منافع در آموزش و پرورش در پی توییت محسن حاجی میرزایی مبنی بر عزم مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش و انتشار بخشنامه آن که در هفته‌های گذشته بسیار داغ شد اما برخلاف انتظار، پس از نزدیک به یک ماه موج خبری و محتوایی بیان مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش فروکش کرد و در بین اخبار روزانه گم شد.

سراشیبی محتوای تعارض منافع در آموزش و پرورش

فضای توییتری و تلگرام نسبت به تعارض منافع آموزش و پرورش، در هفته گذشته به مسئله مدرسه داری مدیران ارشد وزارتخانه و نهادهای مرتبط مثل شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی اشاره داشته و مصداق بارز آن را مدارس غیرانتفاعی فرهنگ بیان کردند. بازنشر کنندگان چنین محتوایی نیز اغلب کانال‌های تلگرامی معلمان بوده است.

به‌غیر از این موضوع، سایر مصادیق و موقعیت‌های تعارض منافع در غفلت قرار گرفته است و به نظر می‌رسد که کاربران فضای مجازی، نسبت به موضوعاتی مثل بورس، چندان علاقه‌ای به بحث در خصوص تعارض منافع آموزش و پرورش را نداشته‌اند و این هم می‌تواند به چند دلیل باشد: اولاً شناسایی مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش سخت و ناشناخته است، دو اینکه این موضوع چندان جای مانور مسائل سیاسی و یا گردگیری‌های اقتصادی نبوده است و کمتر بویی از افشاگری داشته است در نتیجه جذابیت لازم را ندارد.

تعارض منافع تحلیلگران بورس و ماجرای ماست فروش

در ادامه هفته‌های بورسی داغ، شناسایی مصادیق تعارض منافع در آن نیز ادامه دارد. کاربر توییتر به نام علی مروی که در حوزه تعارض منافع دغدغه‌مند است و در توییتهای خواهان مطالبه‌گری از سیاست‌گذاران و افشای تعارض منافع بود،

در خصوص بورس به موضوعی اشاره داشت که درآمد نهاد تنظیم‌گر بازار بورس از محل کارمزد کارگزاری‌ها است که این مورد می‌تواند مصداق تعارض منافع بالقوه باشد.

کاربر دیگری با استفاده از زبان عامیانه و ضرب‌المثل به تعارض منافع تحلیلگران بازار بورس اشاره کرده است: «با این آینده غبارآلود بازار سرمایه، و تنوع نظرات از مخالف تا موافق؛ فقط حرف تحلیل‌گران و اقتصاددان‌هایی رو باید مدنظر قرارداد که ذی‌نفع نباشن و اصل تضاد منافع حفظ شده باشه. تحلیل‌گری که خودش سرمایه سنگین داره تو #بورس که نمیداد خودزنی کنه. ماست فروش که نمیگه ماستم ترشه!»

اقتصاد کشور تحت فشار تعارض منافع

در هفته گذشته نگاه به مسائل اقتصادی، ناکارآمدی‌های اقتصادی و فساد مالی از دریچه تعارض منافع بسیار داغ بوده است. مهم‌ترین خبر و تحلیلی که بازنشر شد ولی واکنش برانگیز نشد، مربوط به تعارض منافع در استقلال بانک مرکزی بود. این خبر با تیتیر «پیش‌نویس لایحه استقلال بانک مرکزی تدوین شد / تعارض منافع مهم‌ترین عامل مسکوت ماندن لوايح بانكي» بسیار در فضای مجازی پربازدید بود که منبع اصلی آن مربوط به خبری در خبرگزاری فارس بود که نویسنده چنین تحلیل کرده است: «اگر کشور به دنبال مهار تورم به صورت پایدار و تقویت ارزش پول ملی است، اولین اقدام استقلال و ایجاد اقتدار برای بانک مرکزی است... به خاطر تعارض منافع استقلال بانک مرکزی برای دولت و بانک‌ها و حتی خود بانک مرکزی، طرح‌ها و لوایحی مانند قانون بانک مرکزی و قانون بانکداری باید به صورت ویژه و حتی شاید خارج از قوه مجریه بررسی و نهایی شده و با تأکید ویژه از سوی مراجع بالاتر برای تصویب نهایی به مجلس ارسال شود.»

موضوع دیگری که از سایر رسانه‌ها به فضای مجازی رسیده و بسیار بازنشر شد، مربوط به مصاحبه حسین راغفر با روزنامه اعتماد بود. وی در مصاحبه به این موضوع اشاره داشت که تحریم‌ها برای برخی از گروه‌های داخلی منفعت دارد و آنان به دنبال ادامه یافتن تحریم‌ها هستند: «در کشور خلأ قانونی وجود ندارد؛ اما مهم‌ترین بحث فعلی، تعارض منافع است. قوانین مشخص است و کسی حق ندارد از فرصت‌های عمومی که او را به آن مناصب می‌گمارد در راستای منافع شخصی خودش استفاده کند... اما علت اینکه پدیده‌هایی در تضاد با منافع عمومی شکل می‌گیرد، ناشی از فساد برخی افراد در درون دستگاه قضایی بوده»

در همین ارتباط می‌توان به صحبت‌های حسن سبحانی، استاد اقتصاد دانشگاه تهران اشاره کرد که مسئله افزایش نرخ دلار و سیاست‌های ارزی را به تعارض منافع پیوند داده است: «عدم اتخاذ سیاست ارزی واقع‌بینانه و شفاف نکردن مناسبات مختوم به نحوه شکل‌گیری ارزش پول کشور در قبال پول خارجی برای مردم و اجازه جولان دادن به جریان مجازی و یا حقیقی‌نما، که بعضاً برای بالا بردن ارزش‌داری‌های متراکم شده پیشین خویش، با حربه قماربازی با «دلار امریکا» عملیاتی می‌شود چنانچه ناشی از انحراف در تعارض منافع و افتادن در چنبره فساد ناشی از آن نباشد حکایتی از سوء سیاست‌گذاری و در نتیجه اسم رمزی برای استمرار گسترش و عمیق شدن فقر مردم، به واسطه مدیران عمدتاً حراف و در عین حال بی‌تدبیر و کم‌سواد آنان است...»

در انتها نیز باید به یادداشت لگن سواری محمد فاضلی در تلگرام اشاره کرد. این عضو هیئت‌علمی دانشگاه شهید بهشتی در کانال خود در واکنش به قرائت گزارش تحقیق و تفحص مجلس از صنعت خودروسازی درباره تعارض منافع نوشت: «... می‌فهمیم که تعارض منافع و مداخله دولت و نهادهای سیاست‌گذار بازار، خودروسازان، هیئت مدیره و مدیران عامل شرکت‌های خودروساز، سهامداران، مجلس، تأمین‌کنندگان خاص، نهادهای نظارتی، قضایی و امنیتی،

نظام فروش، نمایندگان فروش و سازمان‌های متولی نظارت کیفی و توسعه استانداردها (کسی دیگه نبود؟!؟) باعث ناکارآمدی و فساد شده است. کشور هنوز قانون مدیریت تعارض منافع ندارد!»

و اما مصادیق جدید تعارض منافع در شبکه‌های مجازی: صدور پروانه وکالت / بهزیستی

سید غنی نظری، نماینده مردم خلخال و کوثر در مجلس شورای اسلامی درباره تعارض منافع در محدودیت پذیرش کارآموز وکالت سخن گفت. وی در مصاحبه‌ای به موضوع تعارض منافع اتحاد قاعده‌گذار و مجری پرداخت: «در واقع ایجاد محدودیت در پذیرش داوطلبان صدور پروانه وکالت توسط افرادی که خود ذینفع صدور پروانه وکالت هستند، موجب ایجاد انحصار شده و با محرومیت ورود تعداد کثیری از دانش‌آموختگان حقوق به این عرصه مشکلاتی به وجود می‌آید.»

موضوع دیگر، درباره مصادیق تعارض منافع در بهزیستی است که در تلگرام نوشته و منتشر شده است. کمال محمدی در کانال کمپین پیگیری حقوق افراد دارای معلولیت، درباره وضعیت نابسامان مراکز خصوصی توانبخشی به افراد اتیسم زیر نظر سازمان بهزیستی نوشت که نبود اقتدار بهزیستی بر روی چنین مراکزی و عدم نظارت کیفی و بازرسی وضعیت دشواری را برای خانواده‌ها ایجاد کرده است.

در این یادداشت درباره مصادیق تعارض منافع در بهزیستی چنین نوشته شده است: «با ایجاد لابی و شبکه‌ای هماهنگ شده مدیران مراکز با سایر مرکز داران استانی و کشوری و با همراهی سیاست‌گذاران اصلی اعم از متخصصان اتیسم و البته پرمدعا که هیچ‌وقت خانواده‌های دارای فرزندان با اختلالات طیف اتیسم را محرم ندانسته‌اند در بدنه این پالیسی یا سیاست‌گذاری درست اتیسم در سازمان بهزیستی، نتیجه این شده که این مراکز به اصطلاح خدمات تخصصی توانبخشی به افراد دارای اختلالات طیف اتیسم به هیچ‌وجه جواب‌گوی نیازهای اصلی این خانواده‌ها نبوده ... این سیاست‌گذاری غلط بوده که توسط یک عده دکتر متخصص در پس افکار سودجویانه و اشتراک منافع که با سازمان بهزیستی داشتند آمدند نسخه درمان اتیسم را در ایجاد مراکز خصوصی و انتفاعی طراحی نمودند که از بیخ و بنیان برای اتیسم کار اشتباهی بوده است.»

غوغای تعارض منافع جاستین ترودو

ترودو، نخست‌وزیر کانادا در پی شکستن قانون تعارض منافع خبرساز شد که در هفته گذشته خبر آن به تویتر فارسی و سایت‌های خبری رسید. به تازگی تحقیقاتی درباره تعارض منافع نخست‌وزیر کانادا در ارتباط با خیریه‌ای که با خانواده وی در ارتباط است شروع شده است و سؤال این است که برچه اساسی دولت کانادا قراردادی ۹۰۰ میلیون دلاری را با آن خیریه برای اعطای کمک‌هزینه دانشجویی بسته است. پیش از این دو بار دیگر هم ترودو توسط اداره تعارض منافع کانادا مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است.

چنانکه کاربری در این باره نوشت: «این سومین تحقیق اخلاقی در مورد تضاد منافع جاستین ترودو است. دو مورد قبلی به سفر جاستین ترودو به جزیره‌ی اختصاصی آقاخان و دخالت نخست‌وزیر در پرونده‌ی قضایی شرکت اس‌ان‌سی لاولین اختصاص داشت و در هر دو مورد آقای ترودو به خاطر نقض قانون تضاد منافع مقصر شناخته شد.»

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲

شماره دوم - ۱۴ تیر تا ۲۰ تیر ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

تحلیل هفته: راضیه شیخ‌رضایی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

